

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

15
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVIII — Број 228 — Субота, 12 мај 1956

МИШЕН

У ЗЕМЉИ ПАТУЛКА

25

ГИЛУЛИ! САСВИМ КЕШ НЕСТАТИ!

НЕ ПРИЈА МИ ОВА КЛИМА! НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА НАПУШТАМ МОЈ ЛЕПИ МОЧВАРНИ ПОДЗЕМНИ ДОМ!

БРЗО У НЕКИ ДОБАР ИРСКИ РЕСТОРАН! ПОТРЕБНИ СУ МИ ПЕЧЕНИ КРОМПИРИ!

ХОЌЕ ЛИ ТЕ ОНИ СПАСТИ ОД НЕСТАЈАЊА?

НЕ... АЛ' АКО ВЕЋ МОРАМ ДА ИШЧИЛИМ... НЕ ЖЕЛИМ ДА НЕСТАНОМ ПРАЗНОГ СТОМАКА!

ЈАДНИ ГИЛУЛИ! НЕСТАЈЕ ПРЕД МОЗИМ ОЧИМА... А ЈА НЕ МОГУ ДА МУ ПОМОГНЕМ!

ДА... ТО ЈЕ УЖАСНО ЖАЛОСНА СТВАР! ЈОШ КРОМПИРА!

ДАЈ ТЕ КРОМПИРЕ... ДОК МИ НЕ НЕСТАЈУ И ОРГАНИ ЗА ВАРЕЊЕ!

ОСЕЋАМ СЕ КАО ДА САМ ЈА СВЕМУ КРИВ!

НЕ... САМ САМ КРИВ! НЕ ЉУТИМ СЕ НА ТЕБЕ!

ЗБОГОМ, ГИЛУЛИ! У МОЈОЈ КУЌИ УВЕК ЋЕ ТЕ ЧЕКАТИ ТАЊИР КРОМПИРА!

ШТА ЈЕ ПОСТАЛО ОД МЕНЕ? НЕСТАО САМ У ВЕЛИКОМ НИШТА! НИКОГА С КИМ БИХ РАЗГОВАРАО... НИКОГА...

НЕПТУНА МИ... ЈЕСИ ЛИ ТО ТИ ГИЛУЛИ?

КО ТО ИЗГОВАРА МОЈЕ ИМЕ?

КАКАВ СУСРЕТ! ТО САМ ЈА... ТВОЈ СТАРИ ПРИЈАТЕЉ ДИЛУЛИ!

ТИ, СТАРИ МОРСКИ КРАСТАВЧЕ? ШТА ТИ ОВДЕ РАДИШ?

А ШТА ЈЕ ТЕБЕ ДОВЕЛО ОВАМО, СТАРИ ПРЕВАРАНТЕ?

ДОШАО САМ ДА ПОТРАЖИМ СРЕЋУ У НОВОМ СВЕТУ, ДИЛУЛИ!

ОВО ЈЕ МОЈ СТАРИ ПРИЈАТЕЉ ДИЛУЛИ... А ОВО ЈЕ МИКИ МАУС!

ДРАГО МИ ЈЕ!

И МЕНИ, ГОС'Н ДИЛУЛИ! ТАКСИ!

ДА НЕМАТЕ ТЕМПЕРАТУРУ? КАД ГОВОРИТЕ САМИ СА СОБОМ?

ОСЕЋАШ ЛИ СЕ СТАРИХ ДАНА? БИЛИ СМО ТАДА...

НЕ! ВЕЖБАМ ДА ГОВОРИМ ИЗ СТОМАКА!

ОД
ИДЖЕГ
БРОЈА
ПРАТИТЕ
НОВ
СТРИП:

ЗБОГОМ, МИКИ! ЖЕЛИМ ТИ СРЕЋУ...

ПРЕТЕН ОД ИРСКЕ РОСЕ ШТО МИ ЈЕ ДА О ВИЛУЛИ... АКО ГА ОКРЕ- НЕМ МОЊИ КУ ДА ВИДИМ ПА- ТУЛКЕ...

ЗБОГОМ, ГИЛУЛИ! И ОКАНИ СЕ НЕВАДАСТАВА!

БИЋУ ДОБАР К'О СУНЦЕ... ВЕРУЈ МИ!

ДА МОЖЕШ ДА МЕ ВИДИШ, УВЕРИО БИ СЕ ДА САМ ПРАВИ ЦЕНТАМЕН!

КРАЈ

МИКИ
ЗГОДЕ
И
НЕЗГОДЕ
У
МИШО-
ПОТА-
МИЈИ

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ

ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

(7)

Роман од И. АСИМОВА

Теренс као да није чуо Рикове речи. Био је изненађен тиме што је и његово срце тако узнемирено кучало. Не од страха, разуме се. Кучало је од злурадог задовољства што ће се успети у Горњи Град. Што ће корачати по преградној плочи, што ће моћи да на њој остави бласто са својих шпела. На то је као градоначелник имао право. Додуше, он је за племените увек био и увек ће бити урођеник, Флорињанин, али он је ипак био градоначелник, чија је привилегија била да посети Горњи Град кад год му се то прохте.

Савлађујући узбуђење, притиснуо је дугме за лифт. Не, није сад било време да пусти својој мржњи на вољу. Довољно је дуго био на Сарку и би научио да се савлађује и скрива своја осећања. Тај наук није смео заборавити, нарочито не сада, у овом тренутку. Уз монотону зујање лифт се спустио. Домородац који је њим управљао презриво их одмери.

— Само вас двојица?

— Да, само нас двојица, — одговори Теренс улазећи у лифт.

Рик неодлучно пође за њим. Но, човек који је управљао лифтом није се ни покренуо.

— Чини ми се да сте могли да сачекате два сата, време кад друга смена радника одлази горе, па да се заједно с њима повезете. Ја не бих смео да само за две особе стављам лифт у покрет. Уосталом, где су ваше вагоне карте.

— Ја сам градоначелник, — одговори Теренс. — Зар то не видиш по мом оделу?

— Одело ништа не значи. Мислиш ли ти да ћу ја ризиковати своје запослење због једног човека који је могао то одело негде украсти. Покажи документе.

Теренс без речи извади лисницу у којој се, поред осталих докумената какве су сви Флорињани морали имати, налазила његова легитимација градоначелника.

— Можда си и у некоме украо. Али, то ме се не тиче. Моја је дужност да вас одведем горе. А како стоји ствар са овим другим? — додале показујући у Рика.

— Он иде са мном, — одговори Теренс.

— Моје је право да још једну особу поведем са собом кад идем горе. Или би можда више волео да позovem првог патролцију, па да ти он каже која су права једног градоначелника?

Међутим, самом Теренсу ништа у том тренутку не би било непријатније од присуства патролције.

— У реду. Не морате баш одмах да се љутите, — промрља кроз зубе човек који је управљао лифтом.

Врата лифта се затворише и успињача, уз трзај, полете нависше. Вертикална раздаљина коју су превалили износила је свега десет метара, па ипак, кад су се врата лифта поново отворила, нашли су се у једном потпуно новом свету. Слично градовима на Сарку, Горњи Град је био блистава мешавина боја. Све зграде, како оне за становање тако и јавне грађевине, биле су обложене мозанком. Гледајући из близине, мозаници су изгледали као бесмислена збрка боја, али са удаљености од осамдесет до сто метара та збрка претварала се у низове боја који су се, према углу из кога су се посматрали, преливали у свим нијансама.

— Хајдемо, Рик! — рече Теренс.

Рик је гледао широм отворених очију. Ничег живог, никаквог растива. Само камен и боје. Није могао ни да слуту да куће могу бити тако огромне. Никад... Ипак, нешто се за цигло један тренутак покренуло у његовом сећању и те огромне куће нису му више изгледале тако невојичне. А онда је сећање поново ишчезло.

Поред њих су пројурила једна кола.

— Јесу ли то племенити? — прошапутала Рик.

Једва је успео да их сачеда. Имали су кратко потшишану косу, широке депршаве рукаве, кратке панталоне од неке материје сличне плашу и чарапе које су се силале као да су биле исплетене од танких бакарних жица. Рика и Теренса нису удостојили ниједног погледа.

— Млађарија, — одговори Теренс презриво.

Од свог повратка са Сарка не беше их видео на тако непосредне близине и само је с напором могао да савлада осећање мржње која је кључала у њему.

Иза њих се зачуло шиштање једног двоседа. Био је то нови модел кола с ваздушним кочицама. Кретала су се лако клизећи кроз ваздух, на свега пет метара изнад тла. Њихово сјајно, равно дно било је на висицама повијено нагоре, да би отпор ваздуха био што мањи. Али, и поред тога, ваздух који је струјао преко њихове доње

површине изазивао је оно карактеристично шиштање које је значило: патролције.

Двојица патролција у колима били су високи, јаки људи, као уосталом и све патролције, са широким лицима и спљоштеним јагодицама, праве црне косе и тамног тена. Домороцима Флорине сви су они изгледали исти. Тој сличности много је доприносила њихова сјајна, црна униформа с много сребрнатих копча и дугмади, пред којом су се потпуно губиле све индивидуалне црте лица. Један од патролција седео је за управљачем, а други се, кад су стигли до Теренса и Рика, лако пребацио преко ниске стране кола.

— Документе!

Бацио је само један поглед на Теренсову лисницу и пружио му је патраг.

— Шта тражите овде?

— Намеравам да посетим библиотеку.

То је моја привилегија.

— Патролција се окрете Рик.

— А ти?

— Ја... — поче Рик.

— Он је мој помоћник, — умеша се Теренс.

— Он нема привилегију коју имате ви као градоначелник.

— Ја одговарам за њега.

Патролција слеже раменима и рече:

— Градоначелници имају извесне привилегије, али они нису племенити. Запамти то, младићу.

— Да, официру. Узгред, можете ли ми показати где се налази библиотека?

Патролција му ћутке показа зграду библиотеке, упирући према њој дугу и готово као игла танку цев свог револвера. Била је то зграда, обложена мозанком као и све остале грађевине у Горњем Граду, чији су доњи спратови блистали сјајном првеном бојом, која је, идући према горњим спратовима, постајала све тамнија, да би најзад прешла у угасти кармин.

Док су јој прилазили, Рик са неуобичајеном жестином рече:

— По мом мишљењу, ово је страховито ружно.

Теренс га изненађено погледа. Он се на сличне зграде био навикао за време свог боравка на Сарку, али је и њему самом раскош Горњег Града изгледала неукусна и проста. Али, Горњи Град је био више Сарк од самог Сарка. На Сарку нису сви људи били аристократи. Тамо је било чак и сиромашних, који су живели једва нешто боље од Флорињана. Овде, у Горњем Граду, живели су они са врха друштвене пирамиде Сарка, што се, уосталом, могло видети по раскошној згради библиотеке. Била је огромна, већа од већине библиотека на Сарку, много већа по што је Горњем Граду било потребно. Али, радна снага на Флорини била је готово бесплатна.

Главни хол у који су ушли био је такође огроман, хладан и готово празан. Библиотекарка је седела за једним столом у ходу, који је у тој великој одаји изгледао смешно мали. Она их погледа и упола се придже са столице.

Теренс умјурбано изговори:

— Ја сам градоначелник. Специјалне привилегије. Преузимам одговорност за овог домороца.

Библиотекарка се спусти на столицу, мерећи их строгим погледом. Без иједне речи изабра из једног жлеба комад метала правилног облика и пружи га Теренсу, који чврсто притисну свој палац на његову сребристу површину. Библиотекарка узме комад метала и стави га у један други жлеб, у коме за тренутак засја тамнољубинаста светлост.

— Соба 242, — рече им.

— Хвала.

На другом спрату налазио се читав низ малих одаја. Неке од њих биле су заузеле — то се познавало по томе што је стакло на њиховим вратима било мљечно и непрозирно — но већина је била празна.

— Два — четири — два, — изненада прозбори Рик пискавим гласом.

— Шта је с тобом, Рик?

— Не знам. Осећам неко чудно узбуђење.

— Јеси ли икад раније био у некој библиотеци?

— Не знам.

(Наставиће се)

Постманајак

„ДОЛИНЕ ДЕСЕТ ХИЉАДА ДИМОВА“

У луци Кодијак, на једном острву крај Аљаске, лежао је уктвалени мали, брзи амерички брод „Менинг“. Било је тихо, ведро подне. Заповедник брода капетан Пири и још један члан посаде стајали су на палуби и разговарали о претстојећој пловидби. Капетан је наједном заћутао. На његовом лицу прво се појавило чуђење, затим збуњеност, коју је истог тренутка заменио ужас.

— Шта је то, капетане? — промуцао је најзад његов саговорник.

— Никад нисам видео ништа слично, — одвратио је капетан, напрегнуто гледајући према обали.

И становници острвског града Кодијака приметили су чудну појаву која је ванамерицка капетана Пирија: огроман, црн облак у облику печурке који је великом брзином заклањао ведро небо. Истрчали су на улице да виде одакле облак долази и у ком правцу се шири. Но, њихове радозналости је нестало кад се земља затресла, а ваздух око њих проломно од неке да леке, потмуле експлозије.

Сведоци највеће експлозије

Становници Кодијака били су сведоци само далеког одјека највеће природне експлозије која је икад потресла северноамерички континент, експлозије према којој чак и хидрогенска бомба изгледа као безазлена дечја експлозивна жабјца. Саму експлозију видели су свега двадесетак Индијанаца, становника малог села Катман.

Шестог јуна 1912 године, у три часа по подне, одједном

се читав врх планине Катман одвојио од планинске громаде у вулканској ерупцији и, обавијен пламеном и димом, полетео увис. Становници села Катман, које је удаљено од планине читавих четрдесет километара, понадали су на земљу од потреса и ваздушног притиска.

Капетан Пири и грађани Кодијака нису ни слутили шта се догодило с планином Катман. Они су видели само огроман црн облак који се невероватном брзином приближавао. На једном, ваздух око њих по-

звона допуњавала је ломљаво дрвеним зградама, чији су се кровови рушили под теретом вредег пепела. Капетан Пири, коме је некоко успело да сачува присебност, наредио је својим морнарима да сакупе све грађане и доведу их делом на брод, а делом у један од камена на сарађен магацин у пристаништу. Читавих шездесет часова ва Кодијак је био обавијен та мом. Кад се, најзад, тама разишла, место насеља била је права пустош: куће порушене, а трава и дрвеће потпуно спржени.

Последње писмо

На острвима и острвцима који се налазе ближе планини

стао је црн, густ и врео као растопљен асфалт. На броду „Менинг“ одмах је упаљена електрична светлост, али се сијалице готово нису ни виделе. Људи су се сударали покушавајући да палубу ослободе свог покривача од пепела. Упркос њиховим напорима, пепео се нагомилатамама могли да очисте.

У граду су сва авона звонила на узбуну. Паничне звуке

Катман пустошење је било још ужасније. Више од две стотине особа нашло је смрт под рушевинама кућа и дебелим наслагама пепела. У једној колиби затрпаној пепелом, један рибар написао је своје последње писмо:

„Драга моја жена, очекујемо смрт у сваком тренутку. Једна планина се распрнула и нас је притиснуло пепео који је на неким местима дубок и по три метра. И дању и ноћу нам

гори лампа. Ово је ужасно и ми чекамо смрт. Немамо воде. Све реке су прекривене пепелом. Овде је тама и пакао, грмљавина и потреси. Не знам да ли је дан или ноћ.“

Читава Аљаска дрхтала је од вулканских потреса. „Дванаест часова то није престало да дрхти“ — каже се у једном извештају.

Поштански пароброд „Дора“, који је пловно на неколико километара од обала Аљаске, наједном се нашао обавијен тамом тако густом да се са палубе није могла видети чак ни вода. Температура се у тренутку толико попела да је ваздух пржио лице. Кроз облак пепела падала су у море јата птица.

Капетан „Доре“ наредио је да брод узме правац према лучници. Сат за сатом пробиле се „Дора“ кроз сиви пакао, док су се морнари, с лопатама и шмрковима за воду, борили против све дељебег слоја пепела. Протекао је пуних дванаест часова пре но што се брод пробио кроз таму и стигао у зону црвене замаглености. Постепено, црвена боја ваздуха претварала се у жуту и, најзад, посада је после толико дугих часова поново угледала плаво небо.

Велики облаци пепела стигли су и у многе веома удаљене крајеве света. Седам дана после ерупције, пепео је доспео над Алжир. Облак од пепела био је тако густ да је једна научна експедиција Смит соновог института морала да прекине своје посматрање Сунца.

Кад су земљотрес изазвали ерупцијом најзад престали, једна група научника је кренула према планини Катман. Оно што су видели превазилазило је све њихове претпојавке. Врх планине сасвим је био нестало, оставивши иза себе кратер широк пет километара и дубок 800 метара. А од

подножја планине, свуда наоколо, низале су се хиљаде хиљаде минијатурних вулкана, из којих су, уз потмуло шиштање, избијали дим и пара. Тако је ерупција вулкана Кат-

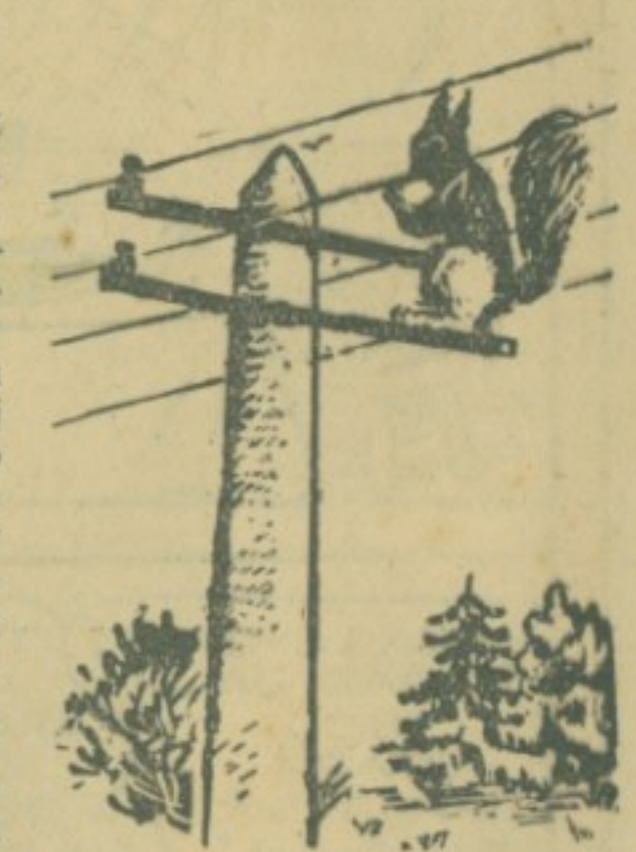
ман, која је потресла читаву Аљаску, створила једно ново чудо природе: „Долину десет хиљада димова“, чији слични пејзаж и данас изазива језу код туриста.

ДИГЛИ РУКЕ...

Америчка телефонска компанија „Бел“ већ педесет година води чудан рат. Непријатељи су — веверице. Ове љупке животиње показале су нарочиту наклоност према изолацијама телефонских жица и на тај начин за последњих неколико деценија причиниле многомилионску штету. Оне гризу оловне изолације, тако да кишна окваси папирни омотач и изазива кратке спојеве. Тиме се ометају телефонске везе, а поправки су изванредно скупе и компликоване. Недавно је компанија саопштила да потпуно лиже руке од даље борбе, јер су се сва употребљена средства показала као бескорисна.

Већ педесет година питају се инжењери и зоолози: зашто америчке веверице показују овакав апетит за оловне изолације? Прво се мислило да је у питању недостатак калцијума и фосфора у исхрани веверица и да ће се отклањањем тог недостатка решити питање. На сваки телефонски стуб постављени су судови са одговарајућим минералним солима и, заиста, годину дана било је све у реду. А онда је почело све по старом.

После овога стављен је већи број веверица у кавез, не би ли се посматрањем утврдило зашто нападају баш изолације. Један зоолог дошао је до занимљивог закључка. Веверице су неуоружене, рекао је он. Испитивања су показала да само младе веверице и скотне женке нападају изолације.

Али, показало се и нешто друго: у кавезу су веверице нападале и бакарне изолације, које иначе у природи нису дирале. Мали саботери имају, изгледа, љубав према свим обојеним металима.

Преко сто разних средстава испробано је у току последњих година. Стубови су премазивани вештачким мирисом ласице, смртог непријатеља свих веверица, потом неком смолом с нарочито тешким задахом и, најзад, постављени су уређаји за изазивање електричних шокова. Ово последње показало се успешним и код најпрождрљивијих зечева, али против веверица није помогло.

И тако је компанија „Бел“, после педесет година неуспешне борбе, капитулирала и помирила се с тим да и даље трпи милионске штете од веверица.

Први народни херој наше ратне морнарице

Врела је ноћ између 31 маја и 1 јуна 1944 године. Као стрела јурно је моторни чамац и секао мирну површину Јадрана. У њему је седео Владо Багат с тројицом другова. Зора се тек помањала кад је чамац почео да утишава мотор и пристаје уз обалу острва Олиба. Багат и његови другови нису знали да су се Немци исте ноћи искрцали на њему и да су у луци направили заседу.

Чамац је клизнуо. У тренутку кад је ушао у луку, одјекнули су рафали из непријатељских „шараца“ и шмајсера. Ватра је била жестока, па посада чамца није могла да изврши било какав маневар.

Багат је видео да је смрт неизбежна, па је решио да скупо прода своју главу. Почео је да туче Немце. Непријатељ је био бесан. Зрна из његових митраљеза шиштала су на све стране. У једном тренутку три храбра морнара, три Багатова друга, падају мртви у чамац. Багат није клонуо, него је наставио борбу, али за кратко време. Рафал из непријатељског митраљеза пресекао је прса храброг борца.

Тако је завршио свој живот Владо Багат, први народни херој наше ратне морнарице. Он се родио 1915 године у Сплиту, у сиромашној породици. По занимању је био шофер. Још пре рата учествовао је у штрајковима и демонстрацијама. Као члан Партије ухваћен је 1940 године и с једном групом Сплићана затворен у Лепоглаву. Кад је Југославија капитулирала, он је пуштен из затвора као потпуно изнурен. Мислила су да ће убрзо умрети. Али, одмах по изласку из затвора он је почео да организује људе за отпор и скупљао оружје и муницију. По дизању устанка у овом крају, он је с првом групом отишао у партизане, где је показао велики смисао за организацију и истакао се као храбар и пожртвован борац. Заузимао је разне положаје. Био је комесар групе ударних батаљона, организовао је четврти поморски обалски сектор, успоставио је везу за пребацивање Прве пролетерске и Тринаесте далматинске бригаде са Хвара на копно код Шибеника и извршио низ других опасних и значајних акција. У једној од њих изгубио је и живот.

ЈЕЗЕРО ТИШИНЕ

У Каскадским Планинама, у Северној Америци, догодила се некад давно велика природна катастрофа: пробудило се вулкан Маунт-Мазаме. Густе облаци црног дима обавили су врх планине, а низ зелене падине потекли су потоци лаве. Ово изненадно „буђење“ вулкана завршило се страховитом ерупцијом и стварањем огромног вулканског кратера. Током година, кише и отопљени снег испунили су кратер водом. Данас се уместо гротла, као циновски сафи, опточен вулканским стенама, плави на томе месту велико Кратерско Језеро.

На источној обали језера, надносећи се над водом, издиже се једна стена која личи на једрењак с три катарке и једрима набреклим од ветра. Та стена се тако и зове — Једрењак. На другом крају језера штрчи из воде огромна камена купа која потсећа на шиљату капу дворских будала. То је уствари некадашњи врх планине Мазаме који је силна вулканска ерупција најпре одигла увис, а затим га баčila у настали кратер. С том стеном везана је и једна стара легенда индијанског племена Модок.

...У дубини језера живео је некада велики Лао, чији су престо чували многобројни ратници и великодостојници. Једног дана између великог Лао и Скелоа, господара мочвари који је обитавао недалеко од језера, дошло је до сукоба. У огорченој бици Лао је био побеђен. Победници су ископали његово тело на комаде и бачили га у воду. Сви комади су нестали испод површине, само глава побеђеног Лао до дана данашњег издиже се изнад воде.

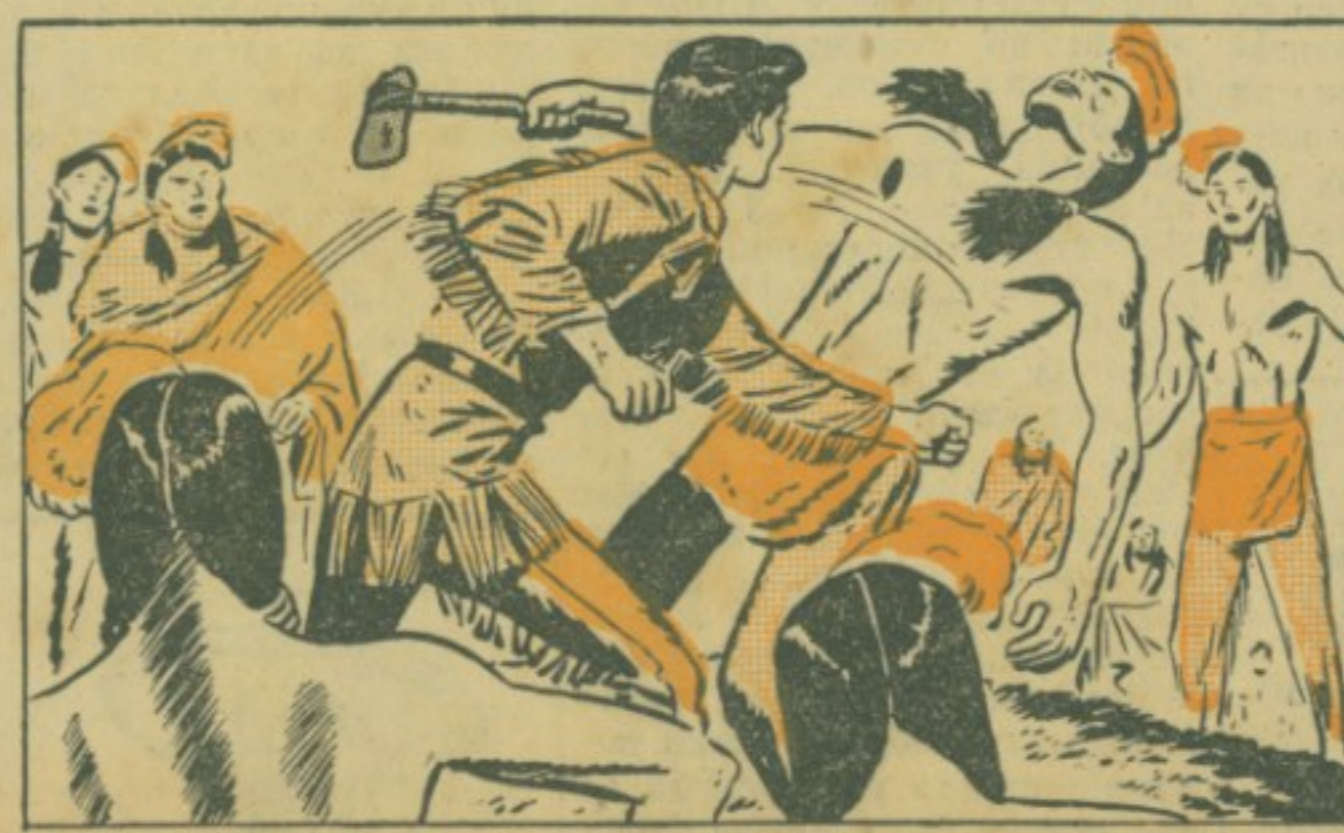
Кратерско Језеро је надубље језеро у Северној Америци — дубоко је 600 метара — и захвата површину од 52 квадратна километра. У њега се не улива ниједна река, у њега не утиче ниједан поточић. Па ипак, његов ниво се стотинама година није изменио: воду која испари надокнађују кише и отопљени снег. На Кратерском Језеру ретко се догађају буре и само понекад ветар набере његову глатку површину. Дубока тишина царује над језером и на његовим обалама. Због тога га амерички песници и називају „Језером ћутања“.

ШТА ЈЕ ТО МИКРОБУС?

Микробус је нова врста аутобуса, која ускоро треба да буде уведена у Паризу, по угледу на Рио де Жанеиро. Ови аутобуси примаће највише 20 путника, али ће зато лакше маневрисати и брже се кретати од обичних аутобуса. Путници ће куповати карте на нарочитим аутоматима, тако да кондуктера неће бити. Тиме ће бити знатно побољшан градски саобраћај. Прошле године је 2.760 великих париских аутобуса превезло 865 милиона путника.

ЈЕДАН СТАРИ РАЧУН

Један човек имао је осам пута толико година колико његов син јединац. Када би саставио и очеве и синовљеве године, онда би било у свему 45. Да ли знате колико је година имао отац, а колико његов син? (Отац је имао 40, а син 5 година, јер пет пута по осам чини 40, а заједно с пет синовљевих 45 година).

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

НЕНАДМАШНЕ »АРМАЦИЈЕ«

Нови типови авиона на млазном погон, са својим моћним моторима који имају најкнадно

Рајсодија

Рајсодија је певач који пева поједине песме или одељке из више песама састављене у једну целину. Код старих Грка рајсоди су били народни певачи који су старе

Рајсодија је унеколико слична скаски, за коју се махом бирају догађаји у којима учествују јунаци старог доба. Многе наше народне песме спадају у ову врсту. По мишљењу неких писаца, из рајсодија, које посебно опевају појединости неког великог догађаја, постале су најстарије епопеје. У нашој епској народној поезији има песама у којима је градиво узето из туђине, али је и ту и такву песму створио сам народ и она је по свим елементима у себи народна. Дешава се да се слична мисао јави код више народа и сваки је народ на свој начин опева, уносећи карактеристике свега онога што га као народ одличава. Иначе, избор предмета који се опева ствар је чисто народног схватања и укуса. Такво народно одабирање и схватање шта је лепо и добро а шта није, није увек у складу са историјом, нити се догађаји набрајају онако како су се заиста одиграли.

Јуначке песме, нарочито Хомерове, спајали у веће целине и јавно их певали или казивали народу, слично нашим гусларима. Рајсодија је назив за саму песму коју рајсод пева или казује.

наше народне песме: „Ропство Јанковић Стојана“ и „Смрт војводе Пријезде“.

Кличе Стојан танко гласовито: „Вила гнездо тица ластавица, „Вила га је за девет година, „А јутрос га поче да развија; „Долети јој сив зелени соколе, „Од столице цара честитог „Па јој не да да гнездо развија“.

Узеше се обоје за руке, Па одоше на бедем Сталаћа, Па беседи Јелица госпоња: „О Пријезде, драги господару, „Мораву нас вода отхранила, „Нек' Мораву вода и сахрани!“ Па скочише у воду Мораву.

Реч рајсодија у музичком смислу означава фантазију слободног облика, која се наслања на народну мелодију. Рајсодист је назив за писца песама или музичких комада потпуно слободног облика и без међусобне везе. Изнас рајсодски значи истргнут из целине, нешто што је у одломцима, потпуно слободно по облику и без међусобне везе.

пађење, производе страховиту буку. Ова бука одговара ларми коју би дизало 1.500.000 људи кад би говорили углас.

КО ЈЕ БИО МИРОН?

Мирон је грчки вајар који је живео у 5 веку пре наше ере. Он је значајан по фигурама компликованог става и живог покрета. Његово најчувеније дело је Дискобол (бацач диска), од кога су се очувале само старе копије.

ШТА ЈЕ ПРЕПЛЕТ?

Преплет у архитектури означава украс у облику стилзованих плетеница. У специјалној стилзацији у византској архитектури преплет је заузимао прво место.

У сред Пацифика, на раскршћу најкраћих путева између Јапана и САД, Мајиле и Аљаске, уздиже се усамљено острво Џонстон. Пре неколико година, кад је услед брзог развоја авијације

образовано више линија за преокеански саобраћај, једна група градитеља стигла је на ово острво да припреми просторно узлетниште, али не за механичке, већ за праве, живе птице. Сваке године, на свом дугом селидбеном путу од Алеутских Острва према југу и од Сибира према Тахију, птице су овде сврхале ради одмора. Кад су радионици стали да изливају цемент за стазе и да подику хангаре, на хиљаде их је слетало око радилништа. Ове, прве године, узлетање и слетање авиона било је веома отежано, јер су збијена јата птица свакодневно налетала на машине, као да желе борбу против оних који су беспарно дошли да их узнемире. Међутим, следеће године, нова генерација се показала приступачнијом. Нале-

тања је било мање и птице су се спуштале само око аеродрома.

Соко проузроковао пад авиона

Прве авијатичаре, који су на старомодним бипланима прелетали Кордиљере, нападали су велики орлови и крагуји. Приликом судара нису страдале само птице, већ су се ломиле и елисе, па чак и сама дрвена конструкција авиона. И данас се догађају слични случајеви. Недавно је на једном узлетништу у Шкотској дошло до експлозије авиона на млазним погон. Експлозија је објашњена тек кад је међу деловима уништене машине нађен смрвљен галеб. Захваћен турбокомпресором, галеб је проузроковао експлозију. Такође се више пута догодило да су јата од пет-шест чворака загушила улаз у турбине. За последњих пет година у САД је регистровано 400 судара авиона с птицама, од којих је само један проузроковао смрт посаде и путника. Кривац за ову несрећу био је један соко који је улетео у пилотску кабину и тако повредио пилота по глави да се он оневестио. После тога авион се срушио на земљу. Неки претпостављају да су извесне птице већ навикле на своје небеске "сустанаре". На пример, до данас није забележен ниједан судар авиона са ждраловима и дивљим гускама. Захваљујући све већем броју авиона и све чешћим сударима, човек је постао свестан колико има птица у ваздуху. Све оне некуд хрле, све нешто траже, путују, иду на летовање, враћају се.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ЧЕТИРИ ВЕКА ПРЕ БИЦИКЛА

Савитљиви ланац за зупчасте котурове, какав се данас употребљава, например, на бициклима, пронашао је и у савршено још Леонардо да

Винчи, 400 година пре него што је пронађен бицикл.

СТОГОДИШЊИЦА КОЛОЊСКЕ ВОДЕ

Протекло је сто година од постанка колоњске воде. У Келну, близу чувене катедрале, дивке се данас огромна нова зграда сто година старе фирме "Фарина". Њен оснивач, Жан Мариа Фарина, рођен у Италији, са својом браћом наставио се у Келну, где је испрва трговао разном егзотичном робом. Затим је, према рецепту једног источњачког калуђера, почео да справља мирисаву воду, у оно време звану "краљичина вода" или "божанска вода". Дошнице јој је дато име вароши Келна (на италијанском: Колоња). Жан Мариа Фарина

ПУТ СТАР 9.000 ГОДИНА

Приликом изградње такозваног "Главни пута" преко Аљаске, два америчка научника пронашла су трагове пута којим су долазили преци америчких Индијанаца из Азије у Северну Америку. Занимљиво је да су ови досељеници изабрали најлакши пут преко Аљаске за југ, што је био исти проблем за ижењере кад се решавало куда ће водити "Главни пут".

У долини Шекуенк, у јужном делу Јукона, куда пролази овај пут, научници су пронашли трагове људских насеља и остатке њихове културе. Дубоко испод муња нађена су оруђа и разни алати. Научници су напознали и на огњишта са остацима угљенисаног дрвета и нагорелих костију. Утврђено је да су ови предмети стари око 9.000 година. Нађена оруђа слична су онима која су откривена у средњем делу Аљаске, на обалама Беринговог Мора и у западном делу Сибира, чак до Бајкалског Језера.

НАПУМПАНА ГИТАРА

Неки париски свирач направно је необичну гитару. Тело гитаре, изузев даске са жицама, начињено је од материје која се надува као гајде. Кад се на њој не свира, ваздух се испусти и тада је веома погодна за ношење. Проналазач тврди да оваква гитара даје исте тонове као и обична.

ле семења дивљег цвећа са архипелага Хуан Фернандес.

И док лете прождиру жртве

Пре неколико година, при крају дувања летњег монсуна, једна експедиција стигла је на прилазе Евереста. Око планинских грдосија заогрнутих облацима ветар је дувао као из огромних мехова и лудом брзином разбијао се о стене. Лице у лице с таквим ужасом, планинари су устукнули. Међутим, изнад њихових глава, где је ваздушни притисак био упола нижи но што га топлокрвне животиње могу да поднесу, мирно се кретао по оловном небу дугачак клин птица. То су биле гуске из руске тундре које су јездиле за малајску прашуму. Кад би се прва, она што је на самом углу, заморила, застала би да сачека реп поворке, а следећа је ступала на њено место.

Помоћу радара лако се може установити брзина којом се ови пернати путници крећу. Обично никад не журе. Гуске лете брзином од 39, а ласте, које се око гнезда крећу и до 100 километара, лете на дужим путовањима брзином од свега 50 километара на сат. Од свих су најбрже грабљивице. У журби од 200 километара на сат, оне још стижу да у лету зграбе жртву и с њом у кљуну настављају пут.

Што се тиче отпорности и издржљивости, птице збуњују многе природњаке. Сама чиниеница да за летење бирају гушће слојеве ваздуха, никако не даје одговор на питање како је могућно да мала зеба пређе дневно по 600 километара и не падне на земљу мртва од умора. Један мишар, прстенован у неком севу на Алпима, нађен је свега неколико дана касније на обали Египта. Године 1950, једно јато вива-

ка, бачено олужом на 3.000 метара висине, прелетело је Атлантик од Ирске до Нове Земље за свега 24 часа.

Створено је много теорија о тој сили која нагони птице да путују у удаљене крајеве. Сматра се да око 500.000 ласта одлази сваке године у Сенегал и Јужну Африку, при чему прелазе више од 10.000 километара. Чак и младунци, који тамо никад нису били, путују без погрешке. Једни то објашњавају такозваним "сећањем врсте" други, пак, електричним и магнетским променама у атмосфери, али је ипак највероватније да се то догађа под утицајем светлости. Научници Роуан и Волфсон навели су птице на превремену сеобу вештачким осветља-

вањем у току зиме. Месечева светлост окупља каткад у неким америчким шумама многобројна јата птица. Утицај светлости на птице састоји се, у ствари, у њеном утицају на хипофизу и оптодне жлезде. Али, има и један други разлог који утиче на сељење птица. То је развој ваздушног саобраћаја, електрификација, велике поплаве и све већа употреба разних средстава против инсеката. Постоји разлика између светлосног и "техничког" утицаја на сеобу. Док услед оног првог птице одлазе, али се и враћају у стара станишта, технички утицај гони птице да траже нову домовину, из које се, кад једном тамо стигну, више не враћају.

ТОЧКОВИ И БРЗИНА

Све машине које је човек направно крећу се захваљујући обртању разних точкова и њихових механизма око осовине. Међу најспорије точкове те врсте убраја се зупчаник бицикла, са око 45 окретаја у минути. Грамофонска плоча окреће се брзином од 33, 45 и 78 пута у минути, а елиса (вијак) просечног брода брзином од 130 окрета. Парне турбине окрећу се 1500 до 3000 пута у минути, осовина електричног мотора 1400 пута, а елиса обичног путничког авиона нешто брже. Осовина аутомобила који иде брзином од 60 километара на час окрене се за један минут 2.000 пута, али осовине неких тркачких аутомобила достижу брзину од 7.000 окретаја у минути.

Но, све је то шала у поређењу с најбржим гасним турбинама, које се окрену 35.000 пута у минути, и с малим електричним моторима који се за исто време обрну 80.000 пута. Ти мотори, који имају једну десетину коњске снаге, дугачки су свега 15, а широки 4,5 сантиметра.

Неколико година рекорд брзине држала је центрифуга у Вирџинији са 500.000 окретаја у минути. Недавно је у Америци направљена мала турбина која се за један секунд обрне 15.000 пута, или 900.000 за минут! Она се креће помоћу компримираниг ваздуха и има само један сантиметар у пречнику. Ако се место ваздуха употреби компримирани водоник, који још више смањује трење, добија се огромна брзина од 1.200.000 окретаја у минути. Точак који би имао један метар у пречнику и окретао се том брзином превалио би за један час 226.080 километара, тј. пет пута би направно круг око Земље.

Мексикански пасуљ који скаче познат је у многим земљама као забавни артикар. Скокови зрна тог пасуља врло су занимљиви, али је објашњење како до тих скокова долази још занимљивије. Наравно, то не скаче зрнење само по себи, већ гусенице које у њему живе.

ПАСУЉ КОЈИ СКАЧЕ

разит, који је добио име ласперезија. Тај инсект је сродник јабучног прва. Биљка на којој расте зрнење назива се себастијанија. То је тропско жубуње, које у Мексику називају и "биљка за стреле", јер је њен млечни сок служио некад као отров за стреле, а и за тровање риба. Себастијанија расте у области Рио Маја. Достигне висину од метар и по и има сјајно лишће у облику копча. Цвета упролеће, кад падну кише у овој иначе сувој области.

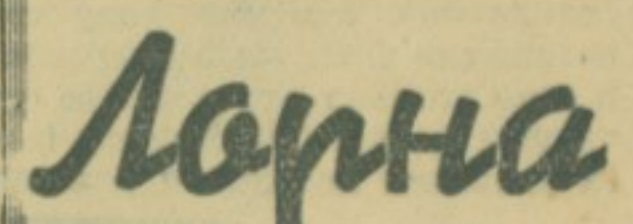
месту, оно се под врелим тропским зрацима убрзо осуши, тако да дође у питање живот гусенице у њему. Због тога она покушава да "доведе" семе на неко хладовито место, где ће бити заштићено од сунца, а и од птица. Гусеница почне да се извија, одупирући се о унутрашње зидове семена, а како је она сама тежа од семена, које је у међувремену добрим делом појела, то има довољно снаге да га покрене. Скокови које прави семење захваљујући покретима гусенице дуги су по неколико сантиметра.

Гусеница живи у семени пуних шест месеци. Кад дође време да се претвори у лутку, она претходно прогризе излаз на семени, али тако да поклопац остане на месту, а затим се учаури. Кроз тај излаз касније излети лептирић, да би и он, кад дође време, положио своја јаја у цветове себастијаније. Занимљив је тај инстинкт код гусенице: да припреми излаз из семена, који ће искористити тек лептир.

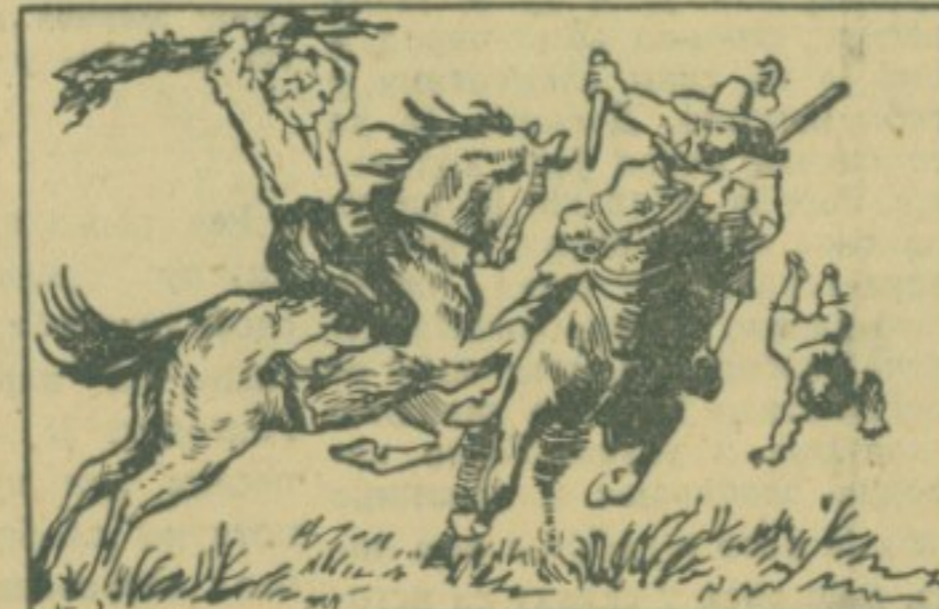
Но, људи често побркају рачуне овом инсекту. Наиме, деца скупљају семење себастијаније у великим количинама и продају га трговцима, који га шаљу у иностранство. Тамо зрнење служи као забава деци и одраслима, као и за разне хазардне игре. А кад, после одређеног времена, из овог зрнења излете лептирови, они узалуд траже биљку на коју би положили јаја.

Чим се развију први цветови, одмах се појављује лептирић ласперезије и полаже у њих јаја. Даље све иде својим током. На местима где су били цветови, развију се махуне пуне семена. Кад сазри, махуна пуца и семење пада на земљу. И тада почињу његови чудни скокови.

Шта се, у ствари догађа? За време дозревања семена, из јаја ласперезије излегле су се гусенице и свака се населила у по једној семени. Тек после тога семе падне на земљу. Ако се нађе на сунчаном

Карвер је зграбио пиштољ и испалио један метак на Цона. Метак је погодио Цона у груди, али он ипак није пао с коња, него је напрегао последњу снагу и налетео на Карвера.

Свом снагом замахнуо је Цон Рид батином. Разбојник је бацао дете на земљу и десном руком покушао да се одбрани, али му то ништа није помогло.

Цон је био племенита срца. Док је Карвер Дун лежао у невести, он је пришао малишану, загрлио га и рекао му да оде до врха брда. "Тамо ме чекај!" — казао му је.

Док је Цон разговарао с дететом, Карвер се освестио, подигао се на ноге и јурнуо на Цона. Развила се крвава туча. Најзад је Цон довукао Карвера до једне баруштине.

Делак из Врањева

У Београду, у Улици Бориса Кидрича 62, налази се једна приземна зграда са спомен-плочом од белог мермера. Пре 25 година, 13 маја 1931, ту је умро наш први значајни композитор уметничке музике — Јосиф Маринковић. Рођен после Корнелија Станковића, а пре Стевана Мокрањца, он са овом двојницом чини основницу српског музичког стварања. Год.нама су редовни пролазници тадашњом Београдском улицом могли бити сигурни да ће, идући ту, без обзира на доба дана, увек чути звуке клавира и да ће иза отвореног прозора спазити ком позиторову седу главу. Јосиф Маринковић је неуморно стварао. У току 80 година живота готово није имао ни дана одмора. Колико је у њему било снаге и енергије види се по томе што је до на три недеље пред смрт свирао и компоновао. Његово последње дело била је „Чезња“, љубавна песма за соло глас на речи Гиге Бакаловића.

Упорна „борба“ између оца и сина
Рад и истрајност, поред талента, претстављају главне одлике музичара Маринковића, које је он испојио још у де-

тињству. Љубав за музику осетно је као сасвим мали. Његов отац Јован, имућни пољопривредник из села Врањева, у Банату, и мајка Милева били су врло музикални. Обоје су лепо певали и свирали у гитару и тамбуру, и узајамно се пратили. Вечерња музичарања у родитељској кући, нарочито у зимским данима, деловала су на Јосифа, па им се убрзо и сам придружио као певач и свирач-самоук.

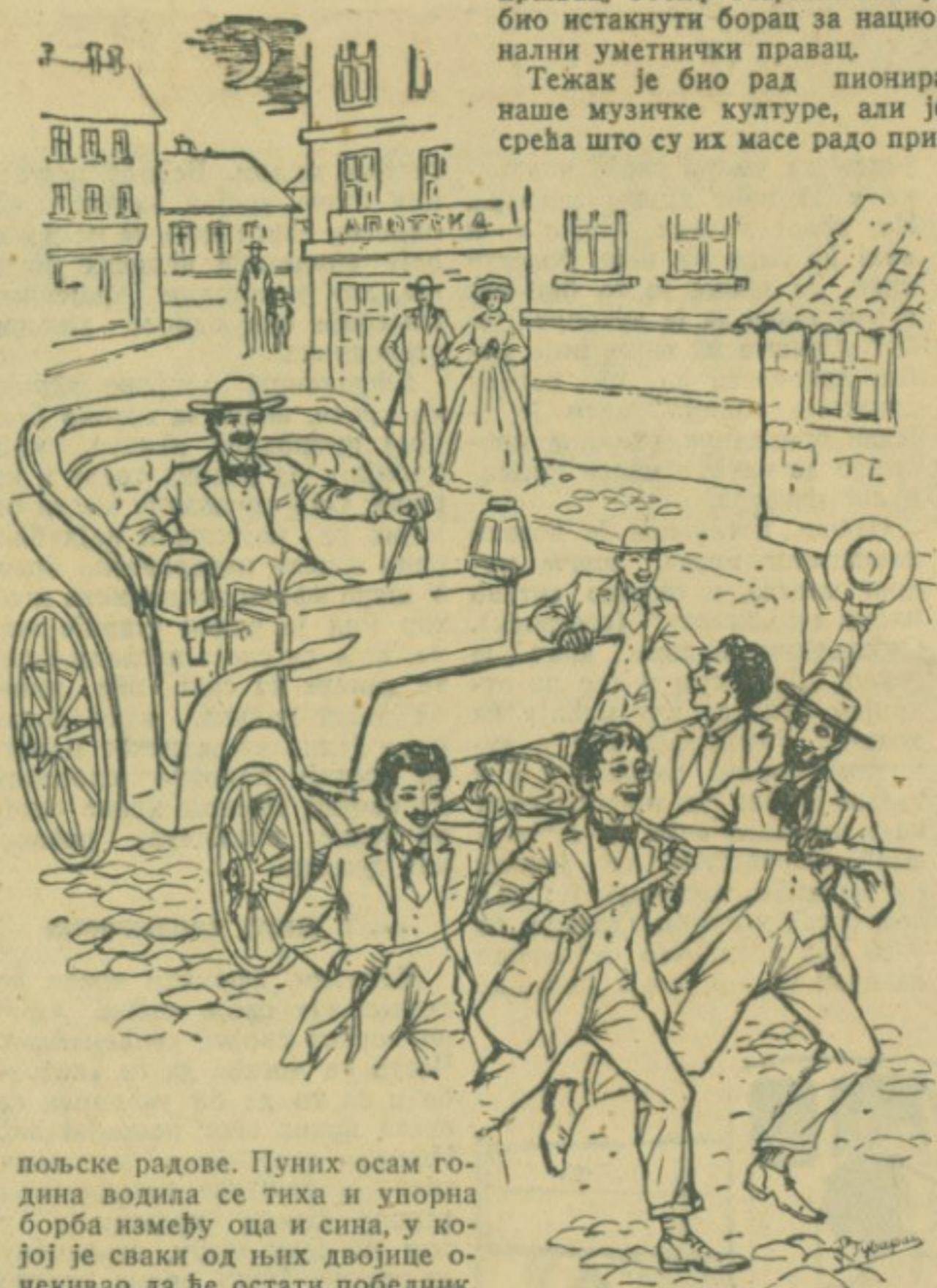
Јосиф је, изгледа, први пут чуо уметничку музику и оперску песму кад је као ђак основне школе долазио у Београд своме стрицу Аркадију. Наиме, његов стриц, службеник на двору кнеза Милоша, био је ожењен Рускињом, која је певала оперске арије и говорила му о уметничкој музици. Слушајући је, мали основац је први пут зашао дубље у величанствене дворане музичке уметности. Његова жеља да јој се посвети убрзо ће наићи на прву, а затим и на друге високе и тешке препреке, које ће ипак поуздано превазићи. Јер, његов отац није желео да му син буде „музикант“. Ако већ није хтео да, као гајстарији, настави очеву економију, нека се бар определи за доктора или адвоката. Али, поред школе, за малог Маринковића постојала је само музика. На његово срећу, у Петроварадину, где је учио нижу гимназију, станао је код наставника који је у својој кући имао клавир, те је на њему свакодневно свирао.

Пошто је завршио нижу гимназију, одлази у Сомбор и ступа у учитељску школу. Али не зато што жели да постане учитељ, већ што се у тој школи музика учи темељније но у иједној другој коју би он могао да похађа.

Сомборски наставник музике Блажек, чим је уочио Маринковићеву велику склоност, дозволио му је да се у слободним часовима користи школским клавиром. Отада, он врло често остаје над диркама до касно увече. Пошто у то време није било електричног осветљења, младић је у своме цепену увек носио по комад свеће за ове вечерње вежбе.

Као ђак учитељске школе, Маринковић је компоновао. Прве изведене композиције биле су: „У бој“ и „Смеша српских народних песама“. Њих је први пут извео о светосавској прослави 1873 године хор ђака којим је дириговао њихов друг, композитор. У оно романтичко доба, у Сомбору под туђинском управом, ове песме су изазвале силно одушевљење присутних. Кад је прослава била завршена, наставници и ђаци скокнели су музичареву мајку и сестру, које су такође биле присутне, да свакако утичу на оца како би Јосифа пустио у Праг на музичке студије.

Отац га је, додуше, пустио, али после сваке године студирања у Оргуљској школи у Прагу следиле су дуге паузе у селу, где је син морао да обилази салашаре и да надгледа

пољске радове. Пуних осам година водила се тиха и упорна борба између оца и сина, у којој је сваки од њих двојице очекивао да ће остати победник. Најзад, победа је припала млађем и упорнијем. Али, године су улудо страћене и он је тек у 29 година дао последњи испит.

Јединствен случај...

Још док је био у Прагу, Јосифа Маринковића позива Београдско певачко друштво за хоровању и он одмах, 1881, долази у Београд и почиње каријеру на којој ће изгарати читаву половину столећа.

Ретко се код нас може срести човек који је до те мере изграђивао свој живот и био његов господар као Јосиф Маринковић. Деценије су пролазиле, а његов је следећи дан био увек исти као и претходни. Устајао је рано, тачно у одређено време. Затим је излазио у дворште и свакодневно, зими као и лети, радно по 20 минута шведску гимнастику. Пошто би доручковао, одлазио је у кратку шетњу, враћао се и радно до ручка, затим настављао рад до вечере, после које се опет шетао. Тај дневни распоред важно је десетинама, а био је ремењак једино школским предавањима и хорским пробама. Није дозвољавао да му промакне у нераду ниједан једини минут, као да је хтео да надокнади године које у младости није могао да посвети музици. Као свакодневни живот, тако је био строго одређен и начин његове исхране. Дуван се био одрекао, алкохол није пио и свесно је ишао за тим да што дуже живи. Али, он није желео живот ради пролазних уживања, већ ради рада, који доноси, како је сам имао обичај да каже, право и највеће задовољство.

Велики је опус оставио за собом Јосиф Маринковић. Поред мушких, женских, мешовитих и дечјих хорова, поред соло песама и дуета, он је оставио комаде за клавир, виолину, оркестар и сценску музику у три чина, која је претеча наше опере. Поред световне, Маринковић је са успехом гајио црквену музику. И једну и другу компоновао је на бази народне традиције, јер је био страстан противник директног преносења туђих утицаја у наше уметничко стварање. Као пре њега Корнелије, а после Мо-

крањца, Јосиф Маринковић је био истакнути борац за национални уметнички правац. Тежак је био рад пионира наше музичке културе, али је срећа што су их масе радо при-

динствен је у нашој културној историји. Те године, певачко друштво „Обилић“ приделило је у Народном позоришту „Маринковићеву веч.“, које се за хоровању и композитора Маринковића претворило у прави тријумф. После концерта, кад је изишао на улицу и ушао у фијакер, „Обилићевци“ су испрегли коње и одвели га на банкет. Око поноћи догодило се исто. Одушевљени чланови хора окупили су се око кочица и одгурали их у трку све до његове куће.

Маринковић је био диригент многих друштава, међу којима и „Првог београдског певачког друштва“, „Обилића“, „Станковића“, „Радничког“ и „Јеврејског певачког друштва“. Као наставник певања провео је пуних 37 година, а пензионисан је тек у својој 73 години.

Велике су Маринковићеве заслуге за стварање наше националне музике и развитаку културног музичког живота у Београду и Србији. Али, ако је био одлучан противник „туђинштинне“ у нашој уметности, он није био против коришћења тековина других народа који су имали срећнију прошлост и неометан развитаку у току протеклих столећа. Мали дечак из Врањева, у току свог дугог живота, задужио је нашу културу како својом идеолошком, да се на наше старалачке изданке не пресађује туђ музички утицај, тако и својим композиторским радом и живом друштвеном делатношћу, па се данас сматра као један од прве велике тројице српске музике: Корнелије — Маринковић — Мокрањца.

ЛОВ НА КРОКОДИЛЕ

Индијски књижевник Прем Чанд потиче из једног села на обали реке Сарзу, у којој има много крокодила. Становници овог села лове крокодиле на необичан начин. Таквом лову присуствовао је једном приликом и Прем Чанд.

их на кожу. Кад је јаре заврчало од бола, ми смо се сакри-

3 бог некаквог посла требало је једног дана да пређем на другу обалу реке. Идући ка реци видео сам како неколико рибара вуку према обали једно јаре. Један од њих имао је у руци велики јагаган. Помислио сам у први мах да намеравају да јаре принесу на жртву, па сам их запиташао:

— Шта ће вам за приношење жртве такав јагаган? Зар не можете да прекољете јаре обичним ножем?

На то ми један од њих одговори:

— Па ми и не намеравамо да јаре принесемо на жртву. Оно нам је потребно за лов на крокодила.

— Како то? — запитао сам зачуђено.

— Останите на посматрајте. Само, морате бити сасвим тихи и не смете говорити, — рече ми он.

Заборавао сам потпуно да сам хренуо на другу обалу реке и остао сам с њима, да посматрам лов на крокодиле.

Рибари су најпре свезали јаре за једно дрво које се налазило на двадесетак метара од обале, а затим су из једног лименог дончића извадили неколико пијавица и ставили му

ли иза једног жбуна и стали да чекамо крокодила. Крокодил има једну чудну особину: оним путем којим изиђе из воде, тим истим се и враћа у њу.

Протекло је више од једног часа пре но што се из воде помолна глава крокодила. Пристајући смо се, али крокодил се поново загнурио. У том тренутку јаре је опет замекетало. Крокодил је по други пут помолно главу, а онда је тромо допливао до обале, изишао на суво и стао се обазирати на све стране. Кад се уверио да у близини нема никог сем јарета, лагано је кренуо напред, допузао до везане животиње и бацно се на њу.

За то време један од ловаца, узевши са собом јагаган, прикрао се до обале и закопао нож на оном месту на коме је крокодил изишао из воде, и то тако да је из земље вирило само пет сантиметара његове оштрице. Кад се вратио, ми смо се сви, вичући и млатарајући штаповима, бацили на крокодила. Уплашен, крокодил је оставио јаре, окренуо се,

јурнуо, према води и нестало испод површине. На том месту вода се обожала црвенилом. Ловци су радосно повикали:

— Убијен је!

— Крокодил је умакао у воду, а ви кажете да је убијен, — зачуђено сам се обратио једном од ловаца.

— Стрпите се мало, — одговорио ми је он.

У том тренутку поглед ми је пао на сечину јагагана и тек тада сам приметно да је она сасвим црвена. Од ње до воде водио је крвав траг. После петнаест минута ловци су радосно повикали:

— Испливао је! Испливао је!

И заиста, на површини воде угледао сам тело мртвог крокодила. Његов стомак био је распорен по дужини и крв која је истичала из ране бојила је воду.

Тада су ловци сели у чамац, одвезали до средине реке и помоћу јаке мреже извуцки убијену животињу на обалу. Ни кад нисам видео тако великог крокодила: био је дугачак око пет метара.

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

НА РУЧКУ КОД ТУАРЕГА

Припадници племена Туарега, које живи у афричким пустињама, одлични су ловци. Нарочито вешто лове газеле, хватајући их помоћу замки. Није редак случај да приликом великог лова ухвати и по 10 до 12 газела на дан. Уловљену животињу одмах убију и раскомадају. Исечено месо поређају на камење и суше на сунцу, да би имали резерву хране. Али, како ништа не сме да пропадне, изнутрицу поједу одмах. Желудац животиње Туарег отвори, избаци из њега заосталу храну, па га затим оштрује. Не пере га нити испира, пошто је вода у пустињи скупља од злата и не сме се расипати. Остале делове изнутрице исече на ситне комаде и стави их у испражњен животињски желудац заједно с већом количином каменчића ужарених на ватри, од чије се топлоте јело скува.

Ово прича афрички истраживач Ари Лот, који је и сам јео овако припремљен обед. То му је било утолско лакше што се пре тога, пуних 15 дана, хранио искључиво скакавицама печеним у врелом пелелу.

ОДЛИКОВАНИ СПАСИОЦИ ДАВЉЕНИКА

Централно друштво за спасавање дављеника у Француској основано је 1865 године. Оно је недавно на париској Сорбони одржало свој деведесети годишњи састанак, на коме су свечано проглашени хероји-спасиоци. Први међу њима је Едуар Брше из Граве-

лина, који је спасао 7 бродова и 144 људска живота, а затим: Ив Дерву из Казабланке, Жан-Батист Тестар из Булоња, Пјер Вилторт и капетан Спери из Палисе. Сви су они добили и орден Легије части.

„КЛУБ ВИСОКИХ“

Клуб под горњим именом основан је недавно у Бечу. Његови чланови могу бити лица оба пола чија висина износи преко 180 сантиметара. Циљ клуба је да код власти посредује да његови чланови плаћају мање дажбине, пошто је живот за високе особе скупљи него за „обичне“ људе.

ЗЕМЉА С НАЈВИШЕ МУЗИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА

Сматра се да се у Индији свира на више инструмената него у свим осталим земљама

на свету заједно. Тамо постоји неколико хиљада инструмената, укључујући ту и око 300 разних оркестарских бубњева.

Дун

На своје запрепашћење, Дун је осетно да му ноге пропадају у баровито земљиште и покуша да се врати. У том се Карвер отргао и пао у бару. Дун га није могао спасти.

Као без душе, Дун је одјурно до своје куће с малим Дуном. Рана му је крварила, па је дуго боловао. Мислио је да је Лорна мртва. Само нека сестре Ане повратила му је живот.

Најзад је Дун прездравно. Једног дана, док је стајао наслоњен поред прозора, појавила се Лорна у пратњи Цонове сестре Лизе. Она је преболела тешку рану.

Тако су се најзад Дун и Лорна поново нашли. Живели су срећно, у малом селу. Син Карвера Дун постао је добар грађанин. Отада се више није чуло за разбојнике Дунзе. (Крај)

АФРИЧКИ ВРАЧИ

Енглески лекар Едвард Рид провео је у Африци неколико година, проучавајући не само тропске болести, већ и — како ју је он назвао — „домаћу медицину“ и начин на који афрички лекари лече своје болеснике. Закључак доктора Рида био је: афрички лекари лече, али и леце. Њихов утицај на прице је огроман и многи за своје успехе имају да захвале томе што су њихови „пацијенти“ убеђени да су они свемоћни. Али, лекари не лече само сугестијом, већ имају и многе праве лекове. Начин справљања тих лекова

успео да умири своје поданике и да нађе другог шофера. Но, девет месеци касније и овај је умро од неке болести крви. За прице је то био сигуран доказ да је аутобус „табу“ и ништа их више није могло приволети да се повезу „уклетим колима“ нити је и један припадник племена пристао да заузме место преминулог шофера.

Најзад, поглавица је позвао племенског врача, иначе мудрог човека, и окупио читаво племе на „кглоту“ (састанак). Окупљеним људима врач је рекао: „Ја никад могао да откријем никакву аду мађију на колима. Разговарао сам с духовима умрлих шофера и они су ми казали да њихова смрт нема никакве везе са аутобусом“. Обраћајући се једном од младина, наставио је: „Ти ћеш отац у пуном здрављу возити ова кола. Ако се догоди да ипак умреш, твоја жена, де

густим медом. Већина цепљених стиче трајан имунитет. У племену Чен никад се не догађају епидемије великих богиња, док у осталим крајевима Нигерије оне односе хиљаде становника.

Африкани, заправо афрички лекари, знају за готово безброј природних лекова, које добијају од разних трава и корења. Они справљају масти од којих се најтежа и најдубља рана зацели невероватно брзо. У више афричких племена доктор Рид је видео старије жене, које су своје последње дете доцелеле на свет пре више од десет година, како после само једне чајне неког напитка постају поново способне да својим млеком хране одојче какве преминуле рођаке, или сусетке.

... и штету саплеменика

Међутим, афрички лекари не примењују своје знање само на корист својих саплеменика. Често се догађа да га употребе и за то да би уклонили са света неког свог непријатеља. Њихово познавање отровних трава и вештина припремања отрова далеко надмашују у том погледу нашу, савремену медицину. Неко време пратио је доктор Рида на његовом путовању по Африци један петнаестогодишњи прица. Једне вечери, док су седели крај логорске ватре и причали о свему и свачему, доктор је запито дечака: „Зашто ми никад ниси причао о своме оцу, док о осталим члановима твоје породице знам готово све?“

они чувају као најсветију тајну, нарочито од белих људи.

„Уклета“ кола

Следећи догађај, којим је доктор Рид илустровао свој чланак о сугестивној моћи афричких лекара, збио се у племену које живи око 50 километара далеко од једног већег насеља. Жене из племена одлазиле су често у град, да тамо размене свежњеве пружа и плетене корпе за другу робу. За свако такво путовање било им је потребно четири до пет дана, па је поглавица, који се истински старао о своје племену, купио један полован аутобус да би жене поштеде пешачења. Али, годину дана касније шофер аутобуса умро је од туберкулозе.

Становници села бели су веома забринути. Шоферова смрт је рђав знак. Сигурно се некакав дух наљутио што се у град више не иде пешаче. Поглавица је на једвите јаде

на, стока и све што ти припада биће уништено. Због тога ти саветујем да се примиш овог посла и да — живиш!“

Кад је, пет година после овог догађаја, доктор Рид поново посетио ово племе, аутобусом је управљао тај исти шофер. А да није било врачеве помоћи, поглавица никад не би успео да нађе човека који би обављао ову службу.

На корист...

Углед и моћ афричких лекара не заснива се само на њиховој сугестивној снази. Многи од њих имају, чак и за наше појмове, огромно медицинско знање. Тако, например, лекари племена Чен, у Нигерији, знају да цепају против великих богиња. Против ове тешке болести они се са успехом боре већ више векова. Цепљење се обавља на следећи начин: на девет сантиметара изнад лакта врач начини мали зарез на кожи, затим помоћу сламке или какве цевчице извуче тлојни садржај из ране каквог оболелог детета, утрља га у зарез на кожи, па рану затвори

— Мој отац је био велики ловац, који је ишао у лов с белим људима, — одговорио је дечак.

— Је ли још жив?
— Не! Он је мртав! Умро је због нечега што се није сви дело нашем врачу.

Шта је отац малога пратиоца скривео врачу, никад се није тачно дознало. Вероватно је ловио на начин који је у племену био забрањен, или можда од своје ловине није однео врачу прописани део. Тек, кад је стари ловац једног дана испио крачај пива, неко од присутних суседа му је рекао: „Овог тренутка си испио свој смртоносни напиток“. Ловац је знао да га тај сусед није отровао, али све моље да му каже како је сазнао да је у пиво стављен отров остале су узалудне. Протекло је неколико месеци без икаквог догађаја. А онда је једне вечери дечаков отац искупио читаву породицу. „Скоро ћу умрети. Смрт је већ са мном, — рекао је укућанима. Они су га запрепашћено гледали, јер се на њему није могла приметити никаква промена: изгледао је здрав као и обично. После три дана он је заиста умро.

Кад је касније доктор Рид разговарао о том случају с једним мисионаром, овај му је објаснио да у рођеници, а нарочито врач, знају веома јаке отрове који делују тек после три, четири, па и више месеци. Ни најдетаљнијим прегледом леша отрованог не може се утврдити кад је и каква отров жртва попила или с јелом унела у организам. Тајну справљања тих „дугорочних“ отрова, као и многе друге медицинске тајне, лекари љубоморно чувају и откривају их само својим наследницима.

ВЕРОВАТИ

НА ЛЕЂИМА КИТА
Џон Рауди, осамдесетогодишњи старац из Портсмута, у савезној америчкој држави Вирџинији, био је нај-

млађи од осморце чланова посаде малог китоловца „Лукреције“ који је децембра 1891 године испловио из луке Сан Франциско. Налазили су се у Беринговом Мору кад им се изненада, пливајући испод површине, приближио огроман кит, који је испливао баш кад је стигао испод њих и издигао на својим леђима њихов брод. Кит је извесно време носно на леђима чамаца и осморци ловаца на китове, а затим се поново загуро. Запањеним морнарима није ни пало на памет да пођу у потеру за китом.

ХОТЕЛ НА ДРВЕТУ

Најчудноватији хотел на свету налази се свакако у Кенији, у Источној Африци. Хотел је саграђен на доњим гранама једног цинковског дрвета. Цене у овом хотелу необично су

високе, али богати и радознали туристи ипак га посећују, нарочито за време ловачке сезоне.

КАКО ДОШЛО — КАКО ПРОШЛО

Пре три деценије у Енглеској се појавио један необичан спорт, који се састојао у томе што су такмичари терали испред себе обичан дечији обруч, а за собом водили на узди оседлаоно коња. Овај бесмислени спорт, којим су се претежно бавиле жене, брзо је изишао из моде.

ОД ЈЕДНОГ ПЛУСКА

Језеро Алахау, које се налазио близу Генесвила, у Флориди, и било дуго 18 километара, појавило се преко ноћи на једној прерији после јаког пљуска који је тра-

јао дан и ноћ. Исто тако као што је изненадно настало, језеро је, после осамнаест новског дрвета. Цене у овом хотелу необично су

ПОПАЈ

ТАТА-ЈУЛО, ШТА ИМАМО ЗА РУЧАК??

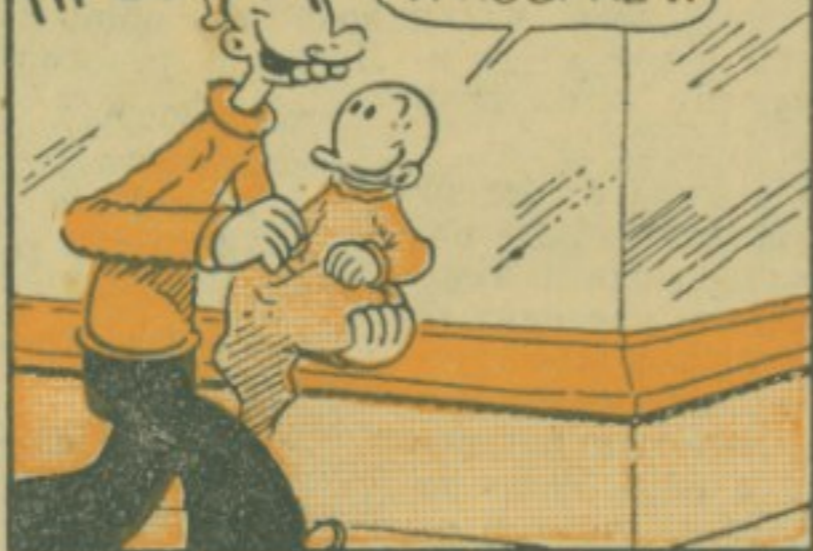
СИГУРНО! ЈА ВОЛИМ ДА ЈЕДЕМ! ПОМОЖИ МИ ТИ!!

МЕСО, ЈАЈА, МЛЕКО И ПОВРКЕ... ОЧЕШ ЛИ ЗАПАМТИТИ, КИКО??

ЈА ЋУ ПАМТИТИ МЕСО И ЈАЈА!!

МЕСО? КАКВО МЕСО??

КЕКС У ОБЛИКУ ЖИВОТИЊСКИХ ГЛАВА!!

МЛЕКО?? ОНДА МОРА ЧУО САМ ЗА МЛЕЧНЕ ЧОКО-ЛАДНЕ БОНБОНЕ!!

ЈАЈА! ДА БИ СЕ НАПРАВИЛА ТОРТА ПОТРЕБНО ЈЕ ДОСТА ЈАЈА!!

ПОВРКЕ?? ДА УЗЕМ БУРЕК ОД СПАНАКА??

СТО ЈЕ ПОСТАВЉЕН! ИЗВОЛИТЕ!!

КЕКС У ОБЛИКУ ЖИВОТИЊА? ЧОКОЛАДНЕ БОНБОНЕ? БУРЕК ОД СПАНАКА? ТОРТА?

О риџокосима

Многи генетичари, социолози и други научници баве се већ дуже времена проблемом риџких људи. По њиховом мишљењу, изгледа да ту владају друкчији закони наслеђа него код људи с другом бојом косе. Они кажу да се риџа коса увек наслеђује од оца, а никад од мајке. Деца из брака црвенокосог човека са женом плаве, смеђе или црне косе носеће увек бар неке трагове ове очеве особине: или ће им коса имати црвенкаст прелив, или ће имати пеге на лицу, или, најзад, боју коже карактеристичну за риџе људе. Деца црвенокосих мајки немају никад ове особине.

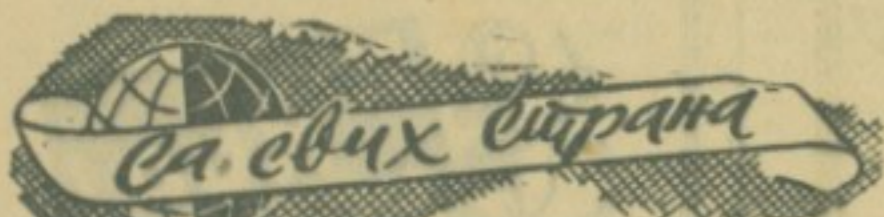
Црвена боја косе приписује се специјалном наследном фактору, који ствара дифузни пигмент са садржином гвожђа. Из риџе косе гвожђе се може издвајати у облику зрнаца. Иначе, риџе власи су двоструко дебље и чвршће од обичних, а и еластичније. Тако се оне могу истегнути за једну петину своје дужине, а да се не прекину. Плавци људи имају на глави око 145.000 влака, смеђи 120.000, а риџи само око 90.000. Риџа коса јавља се у комбинацији са скоро свим

бојама очију, али је обично прате пегаво лице и осетљива кожа.

Риџокосих људи има међу разним народима и расама. Има их међу Ирцима, Велшанима, Финцима, Шкотланђанима, Јеврејима. Укупно око 7% људи беле расе има црвену косу.

Научници који су проучавали овај проблем сматрају да су риџи људи подложнији реуматизму и инфективним болестима него остали, али су отпорнији према наркотичним средствима. Професор Давенпорт, са одељења за генетику Карнегијевог института, вели да су риџа деца у просеку интелигентнија од остале. С обзиром на свој релативно мали број, дали су риџи људи много знаменитих личности у свим периодима историје.

Права риџа коса не може се успешно имитирати, али се не може ни прикрити. Чак ни старост је не прикрива, јер остају трагови као што су пеге, риџе трепавице и осетљива кожа.

ОВДЕ ЈЕ РАДИО-ЈУПИТЕР

Помоћу нарочите антене у виду крста, једној групи аустралиских научника пошло је за руком да чују „гласове“ с планете Јупитера, који су до Земље превалили готово милијарду километара. Ово је први пут да је људско уво чуло директну „емисију“ с те планете. Пре пет година, иста група радиоастронома забележила је „гласове“ с Јупитера, али тада они нису знали одакле долазе, па се чак сумњало да потичу од мотора некоег аутомобила који је прошао покрај њихове звездаре. На другој страни света, доктор Барк,

који ради у Карнегијевом институту у Америци, био је ухватио на магнетофонску траку једну „емисију“ са Јупитера коју људско уво није могло да чује. Зато је одлучио да и он покуша испитивање са антеном у облику крста, као што су учинили Аустралијанци. Радио-таласи које су добили у Аустралији примљени су у виду шуптава хартије и несумњиво је да не припадају никаквој емисији коју су људи припремили. Јупитер, са својом атмосфером у којој има метана и са својом веома ниском температуром, сасвим сигурно није настањена планета. Према мишљењу доктора Боуена, управника одељења за радиофизику у Институту за научна испитивања у Аустралији, ова „емисија“ проузрокована је видљивом „белом пегом“ на површини планете, око које је постојала гас добио потстицај и произвео одређене таласе.

НУКЛЕАРНА ЕНЕРГИЈА У НЕМАЧКОЈ

У Западној Немачкој већ се поодавно ради на производњи атомске енергије. У Хехсту, недалеко од Келна, подиже се једна фабрика која ће стајати отприлике 500 милиона франака и биће једна од највећих у Европи. Она ће почети производњу експерименталним реакторима који се сада израђују у месту Карлсруе. Фабрика ће производити и чист графит, који се употребљава као модератор неутрона.

БРЖИ ОД ПРЕВОДИОЦА

Апарат за превођење на стране језике који припада Академији наука Совјетског Савеза постигао је велик успех пред посматрачима из разних земаља. Овај робот потукао је у брзини превођења три преобразредна преводиоца, којима

је, као и њему, био дат следећи текст да се с руског преведе на енглески: „У проблемима ове врсте нумеричке методе постају неопходност услед недостатка других метода за постизање жељених података почев од диференцијалних једначина“. Треба напоменути да је направа конструисана с „мозгом“ за превођење из области математике.

ДДТ ЈЕ ПОЛОЖИО ОРУЖЈЕ

Модерна средства за запрашивање, као ДДТ и диедлин, савише су брзо прославили победу над штетним инсектима. У међувремену, непријатељ је прикупио снаге и извршио противнапад. Масовна употреба запрашивача изазвала је отпор у организму инсеката и научници су се нашли пред новим тешкоћама. У Грчкој, Либији, Индонезији, Арабији, Панами и САД, комарци који преносе барску грозницу постали су отпорни према ДДТ-у. Отпорне су постале чак и бубе и ваши које преносе кугу и тифус. Да би стали на пут преносиоцима ових болести, научници су се окренули на сасвим другу страну: уништавају плодност мушких инсеката. Кад дође одређено време, на теренима на којима се врши чишћење, женкама се прштају стерилизовани мужјаци, тако да се на тај начин смањује њихово потомство. У току неколико генерација област се потпуно очисти од штеточина. Последњи овакав опит извршен је на антилском острву Кирасао, где се била појавила опасна мува која преноси једну сточну болест.

ВУЛКАНСКА ПУСТИЊА ПОСТАЈЕ ЗЕЛЕНА

Огроман предео једног дела Мексика у Сонори, близу Аризона, који су још пре 390 година прекирили вулкански пепео и ишвака, сада опет оживљује. На њему се већ шире простране зелене површине, а слој земље на појединим местима дебео је пет сантиметара. По брежуљцима ових, доскора пустих предела, могу се приметити стада дивљих магарца. Мнози геофизичари се сада труде да пронађу узрок овог чудног процеса, који је почео 1931 године. Нема сумње да је на то, поред осталог, утицало извесно повећање количине атмосферског таласа. Иначе, сматра се као сигурно да ветрови који дувају са планина источно од Сан Дијега доносе семе разних биљака. Тако се овај предео, некад сив, тамносив и црн од вулканског пепела, сада све више зелени. Зелене површине могу се приметити и из авиона.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НАЈВЕЋИ ХЕЛИКОПТЕР

У Америци је начињен цинковски хеликоптер на млазни погон који ће се употребљавати за преношење великих терета. Он је у стању да подигне терет од преко 10 тона.

УГАЉ УМЕСТО БЕНЗИНА

Кад је једном Американцу експлодирала угљена прашина у подруму и запалила му кућу, његовом пријатељу пала је на ум мисао да искористи угљену праšину као гориво за моторе. Он је још 1940 године почео да прави погодан мотор. Тај мотор мора најпре да ради на бензину. Кад се загреје, смањује се количина бензина и додаје се све више ситно савмељеног угља. При нормалном раду мотор троши 90% угља у праху и 10% бензина. Исте пробае вршене су и са дизел-мотором, где је угљена прашина постепено замењивала нафту. Према изјави проналазача, у цилиндру нема отпадака од сагоревања угља.

УЧЕНЕ МАЧКЕ

Један Американца из Сан Дијега, у Калифорнији, има две необичне мачке. Једна је сијамска, док је друга обична, али су обе изванредно дресиране. Док сијамска мачка скаче кроз обруч и, идући на две ноге, гура мала количица у којима се налази миш, дотле друга, кад јој се каже, притиском на дугме пали светиљку, а исто тако притиском на звонце тражи храну. Иначе, обе умеју да котрљају мало буре стојећи на њему и да се по команди пењу уз степенице.

НОВА ЗУБНА ПАСТА

У једној америчкој хемијској фабрици испитује се једна нова зубна паста за коју

се тврди да ће са успехом спречавати стварање зубног каменца. Према досад извршеним обитима на школској деци, паста се показала као добро средство за негу зуба.

ТРАКТОР БЕЗ ВОЗАЧА

У неким америчким фабрикама већ раде трактори којима се управља помоћу радија. Они вуку по неколико малих вагонета и крећу се по бетонским стазама. Изнад пута налази се жица која држи трактор на „правом путу“, али нема никаквих трола, нити какве везе између трактора и жице над њим. Обичним притиском на дугме трактор дође на оно место где треба утоварити или истоварити вагонете.

УЗИМАЊЕ МЕРЕ — ФОТОГРАФИСАЊЕМ

Један амерички кројач увео је нов начин контроле мера својих муштерија. Он фотографиса сваког клијента са стране и отпозади према отиску слике на зиду на коме се налазе мере и тако добија тачну меру за одело. Клијенти се сликају у кошуљи, без капута. Према мишљењу овог кројача, такав начин узимања мере нарочито је погодан због тога што многи људи имају једно раме ниже од другог, или неки други сличан недостатак који се мора узети у обзир да би одело било „као салвино“.

ПСИ, МАЧКЕ, КАНАРИНКЕ — ЉУБИМЦИ ЕНГЛЕЗА

Према најновијим статистичким подацима, у Великој Британији има 6,500.000 мачака, 6,200.000 паса, 4,000.000 канаринки и 2.000 разних других животиња, не рачунајући ту златне рибице, беле мишеве и остале љубимце Енглеза који нису ушли у званичан попис.

ПЛАСТИЧНА МАСА УМЕСТО ДРВЕТА

Недавни опити у једној америчкој фабрици показују да ће дрво у многим случајевима бити замењено пластичном материјом. Наиме, кад се пластична материја подвргне зрачењу гама-зрацима, она добија другу молекуларну структуру, постаје тврда, не прима истај, инсекти је не нападају и постаје несагорљива.

АТОМСКИ ДОКТОРИ

По мишљењу једног професора клиничке радиологије на Универзитету у Њујорку, ускоро ће секари постати прави атомски доктори. Ово његово мишљење заснива се на чињеници да различити зраци емитувани из разних елемената имају утицај на поједине делове ткива. На пример, изотоп јодина утиче повољно на тироидну жлезду, као и код ангине пекторисе. Радиоактивни фосфор помаже код леукемије, радиоактивни кобалт код рака у унутрашњости тела, а радиоактивно злато повољно делује код рака простате и плућа.

СВЕ ЈЕ МАЊЕ КИТОВА

Из података о лову на китове у току последњих сто година види се да је у том раздобљу убијено 1,200.000 ових великих сисара. Рачуна се да постоје свега 483 китовца, па ипак број њихових жртава расте, с обзиром на све савршенија оруђа којима се служе. Тако је од 1900 године убијено неких 2.000 китова годишње, од 1919 по 20.000, а после 1945 по 50.000 за годину дана. Да не би дошло до потпуног истребљења китова, донесени су прописи о ограничењу лова.

... познати научник Шафарик тврди у свом делу „Словенске старожитности“, објављеном 1867 године у Прагу, да су Словене њихови суседи назвали Вендима или Винитима, а да су се сами Словени међу собом звали Србима. По Шафариковом тврђењу, реч „срб“, значи: рођак, род, народ.

... црнци на Занзибару лови рибу копљем, и то ноћу, носећи у левој руци буктињу да би примамили свој плен.

... слепих мишева који се хране искључиво рибом.

... Турци су пре Косова Србију обично називали Србистан, у доба Косова и после њега — Лазистан (Лазарева земља), а после Бурђа Смедеревца — Семендрија-Сандаги (Смедеревска Област).

... метално перо за писање старије је од гушчјег. Наиме, у Помпеји је нађено једно бронзано перо, веома слично данашњим челичним перима.

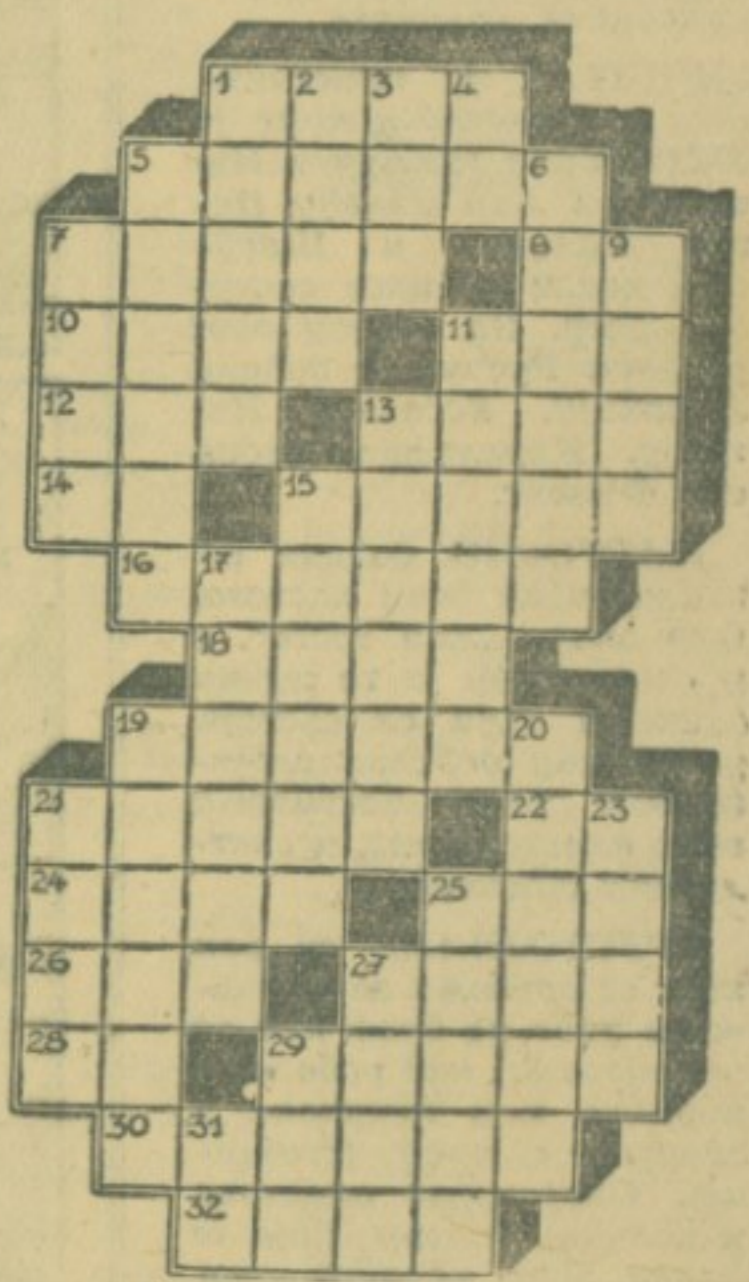

ма. У Средњем веку такође се знало за пера од бронзе, сребра или злата, али то су били луксузни предмети, док се углавном писало зашљеним трскама и перима птица.

Водоравно: 1) притока Дунава; 5) презиме нашег тенисера; 7) лековита биљка горког укуса; 8) хемиски знак за галијум; 10) врста жуто боје; 11) имање; 12) звер из породице мачака; 13) сиромаштво; 14) немачки предлог; 15) римски историчар из I века; 16) ледник; 18) некадашње име Ирске; 19) шкотски бард из 6 века; 21) дрворек; 22) место победе Александра Великог над Даријем; 24) презиме француског књижевника („Крилати“); 25) троцифран број; 26) река у Немачкој; 27) јак ветар на мору; 28) презиме проналазача серума против дифтерије; 29) учесник сивске игре; 30) врста грађевинског материјала; 32) бедем од песка поред морске обале.

Усправно: 1) грчки филозоф из 6 века пре наше ере; 2) река у Немачкој; 3) спавање; 4) бог подземља у грчкој митологији; 5) град у Кини; 6) лука у Мароку; 7) отвор на кожи; 9) оруђе; 11) заштитник уметности; 13) склопнице за стоку у планинама Македоније; 15) врста ловачког пса; 17) презиме градитеља Суецког Канала; 19) град у Чехословачкој; 20) со азотне киселине; 21) некадашња мера за површину; 22) назив француског вечерњег листа; 25) ваљана вуњена тканина; 27) место у Словенији; 29) пријатељ (франц.); 31) слово латинице.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

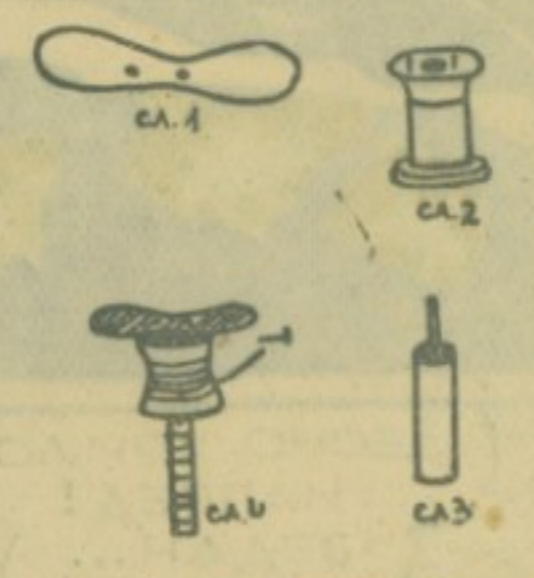
Водоравно: 1) ко; 3) Сава; 5) касета; 7) Румунија; 9) ала; 10) кол; 11) ту; 12) ом; 14) во; 15) кадија; 18) Вера; 19) Јасика; 21) ка; 22) ас; 23) за; 25) Аре; 27) Рим; 28) пародича; 31) Морана; 32) сара; 33) на.

Усправно: 1) Касу; 3) Овен; 5) сама; 4) Атик; 5) кулук; 6) Алова; 7) рат; 8) ало; 12) Олеса; 13) мирис; 16) Ава; 17) јак; 19) јарам; 20) Азија; 21) кап; 24) ама; 26) Ерос; 27) рива; 29) Оран; 30) дара.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Летећи пропелер

Узмите комад лим (плекса), изрежите га у облику пропелера, па на средњим пробушите две рупе (слика 1). Гледајте да то учините неким јачим маказима. Пропелер мало извијте, тј. једно крило навише, а друго на ниже. Затим нађите неки празан калем од коња, што већи то бољи, па на њему с обе стране отвора прикучите по једну грамофонску иглу (ко то нема, може прикупити и обичне ескере, којима су претходно одваљене главе), и то тако да те две игле одговарају рупама на пропелеру (слика 2).

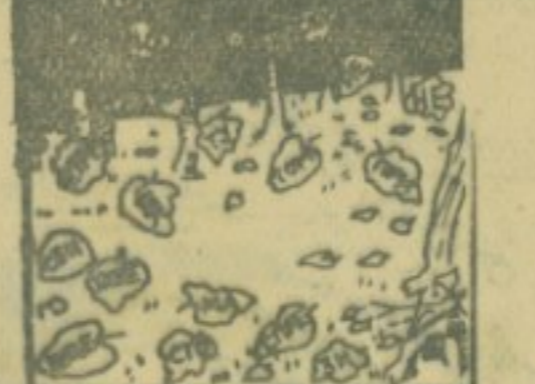
Кад је то готово, узмите неко дрво, нешто дужи од педла, на га горе истањите и заоблите, тако да се на њ може навући калем и лако окретати (слика 3). Потом пропелер наместите на калем, тј. на оне две игле, а калем на дрво. Калем ћете обавити танким каналом, који ћете, држећи дрво у једној руци, нагло повући другом руком (слика 4). Тада ће пропелер високо узлетети. Само, то треба радити обавриво, одмахнувши пропелер што даље од очију.

Рачунски задатак

Кад једном броју додамо његову половину, четвртину и осмину, збир ће бити 15. Који је то број?

Ако не знате, рећи ћемо вам да је то број 8, јер је $8 + 4 + 2 + 1 = 15$.

Неко зна, а неко можда и не зна, да се на књизи лако може направити биоскоп. На углу сваког листа нартајте, режимо, један чекић у разним положајима, као што се види на нашој слици: прво прав, па кос, па положен, па оборен на доле, и тако редом. Кад после кучи

Без мукe се песма не испева

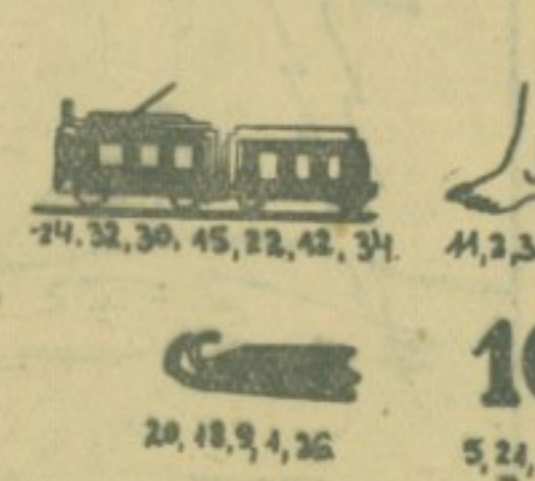
Је — — — — — ми
Ли — — — — — ми
Да — — — — — пе
На — — — — — пе

Између ових слогова уметните по шест слогова са лишња горње слике, на сваку цртицу по један. Ако тачно попуните, добићете једну песмицу.

Ако нисте успели да покупите све лишће и сложите песму, ми ћемо вам рећи како она гласи:

Јесен спрема дочек зими,
Лишће стреса да је прими,
Да се њене снежне стопе
На том путу не отопе.

ПОСЛОВИЦА У СЛИКАМА

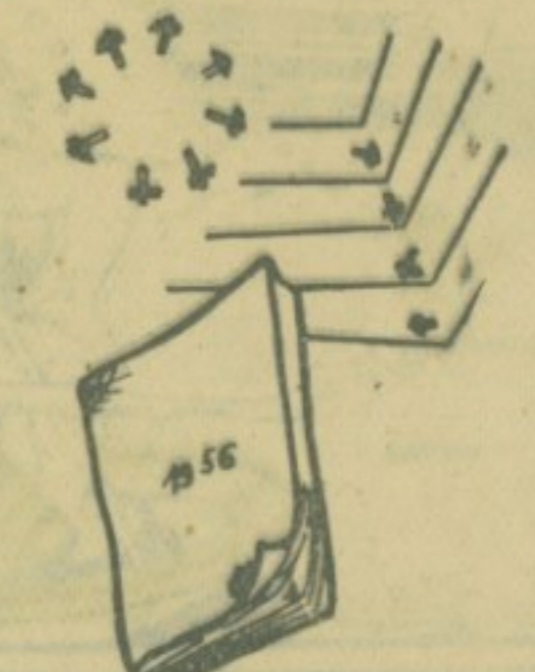

10 ЕИИ

На нашем цртежу видите седам слика испод којих су исписани бројеви. Одредите најпре шта претставља која слика, па из тих речи вадите једно по једно слово, редом као што је испод слика назначено. Кад сва слова будете исписали, добићете једну познату народну пословицу.

Књига — биоскоп

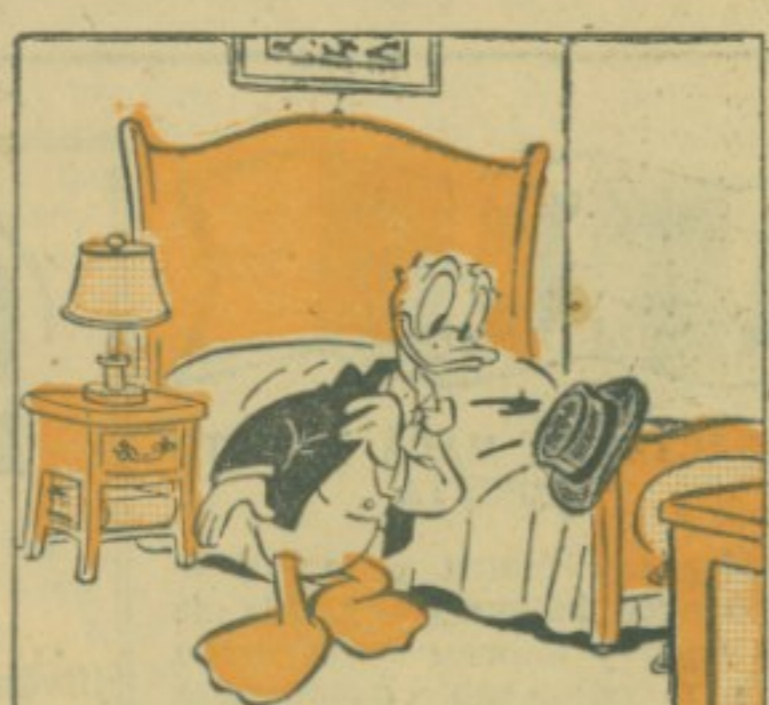
Неко зна, а неко можда и не зна, да се на књизи лако може направити биоскоп. На углу сваког листа нартајте, режимо, један чекић у разним положајима, као што се види на нашој слици: прво прав, па кос, па положен, па оборен на доле, и тако редом. Кад после кучи

стије да између прстију брзо нађу листови књиге, изгледаће као да се чекић окреће.

ПАЈА ПАТАК

ОВАКА СИТНИЦА МОРА ДА БУДЕ НА СВОМ МЕСТУ... И САВРШЕН ЧИВОР НА МАШНИ!

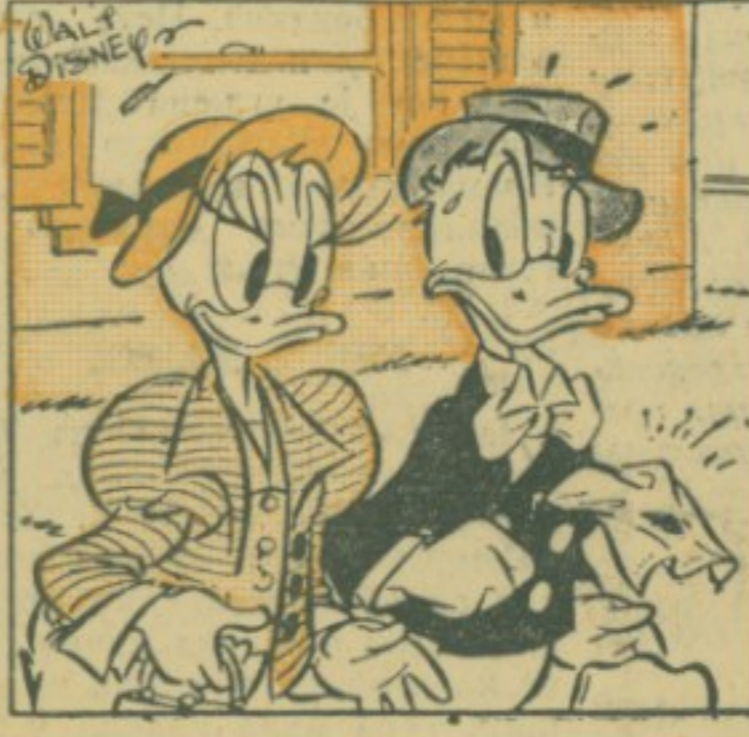

Ква-Ква!
УРЕЂУЈЕ ПЛОЧУЉАВУ

НАЈБОЉИ ЛЕК
Белка: Хорације говори у сну по целу ноћ. Посаветуј ме, Мики, шта да предузнем да се излечи од тога.
Мики: Пусту га да говори мало и преко дана.

НЕ ПАЛИ ТО КОД ЊЕГА
Шиља, агенту једног осигуравајућег друштва:
— Шта? Да осигурам живот? Не пали то код мене, младићу! Имао сам ја једног пријатеља који је био осигурао живот, па је опет умро!

ПОГОВЕН
Паја: Кажу да је бензин опет поскупео. Страшно!
Мики: Што, да ниси купио аутомобил?
Паја: Не, али имам у-паљач.

УВЕК ИМА ПОСЛЕДЊУ РЕЧ
— Кад се свађаш с Патом, ко обично има последњу реч? — питају Пају у једном друштву.
— Увек ја! — испрси се Паја.
— Заиста? А шта је твоја последња реч?
— „Молим те, извини!“

Коју је одговор
шачан

КОПОРИЋИ су: презиме рударско место забавна игра поврће

НИШТАД је: старо јело пристаниште витешка игра планина у Персији

ПАСТОЗНО је: град у Јужној Италији спортски термин начин сликања средњовековни песник

ПРЕСТОЈНИЦЕ су: биљке ракови рок (термин) игре

ОДГОВОР:
КОПОРИЋИ су рударско место. Оно се налази испод Копаоника. Помину се 1346 и 1424 као седиште једне дубровачко-саксонске колоније.

НИШТАД је пристаниште у Финској у коме је 1721 године закључен Ништадски мир између Петра Великог и Шведске, после великог северног рата. На основу овог уговора Русија је добила Ливонију, Естонију, Ингрију, Карелију и један део Финске.

ПАСТОЗНО долази од италијанске речи *пастозо*, што значи „као тесто“, а у сликарству је то начин сликања који се састоји у слагању дебелих слојева боје ради постизања веће пластичности и светлосних ефеката.

ПРЕСТОЈНИЦЕ су рок који се оставља за укрцавање робе на брод или за искрцавање, кад роба није укрцана или искрцана у одређеном року (стојнице). Овај израз означава и новчану казну која се плаћа због непоштовања стојнице (врста лежарине).

WALT DISNEY'S СЕДАМ ПАТУЉАКА и ГУСАР

